

ИНФОРМАЦИЯ

относно

Годишен доклад относно надзора на Инфлуенца А при домашни и диви птици в държавите-членки на Европейския съюз през 2020 г.

РЕЗЮМЕ

През 2020 г. съгласно Директива 2005/94/ЕО¹ на Съвета от държавите-членки на Европейския съюз е необходимо да се извършва надзор на Инфлуенца А при домашни и диви птици, както и да съобщават резултатите пред съответния компетентен орган. От държавите членки, Исландия, Норвегия, Швейцария и Обединеното кралство са взети общо **24 768 броя проби от птицеферми**, отглеждащи домашни птици, от които 46 са серопозитивни за щамове на вируса Н5 и седем за щамове Н7. **Серопозитивните проби от тях са установени в девет държави членки (Белгия, Дания, Финландия, Франция, Италия, Нидерландия, Полша, Испания и Швеция) и в Обединеното кралство.** През предходните години най-високият процент на серопозитивни проби е установен във ферми, в които се отглеждат водолубив пернат дивеч и гъски за разплод. От 53-те птицеферми с положителни серологични тестове за Н5/Н7, седем са показали положителни резултати при полимеразна верижна реакция (PCR) или вирусология за щамове на вируса Н5/Н7, шест за нископатогенна инфлуенца по птиците (НППИ или LPAI на англ.) и една за високопатогенна инфлуенца по птиците (ВПИП или HPAI на англ.). От обекти за кокошки носачки (конвенционално и свободно отглеждани), пуйки за угояване, пилета за разплод и дивеч са взети проби в най-малко 20 държави членки (ДЧ). Само от няколко държави са взети проби от подрастващи стада и родителски стада гъски. **Най-много проби са взети от стопанствата тип „заден двор“ (4 740 бр.), следвано от конвенционално и свободно отглеждани кокошки носачки (съответно 4 040 и 3 487 бр.).**

Докладвано е за общо **18 968 проби от диви птици**, включително 12 418 птици, взети при пасивен надзор. От тях **1 624 са били положителни за Инфлуенца А по птиците**, като от тях **878 птици са били положителни за вируса на ВПИП и останалите 746 за НППИ.** Най-често засегнатите видове диви птици са белобуза гъска (*Branta leucopsis*), неми лебеди (*Cygnus olor*) и фиш, или още често срещано свирачка (*Anas Penelope*). Почти всички птици с положителен резултат са открити след средата на октомври в 14 държави. Най-често идентифицираните щамове са Н5Н8, с по-малък брой N1, N3, N5 и няколко неидентифицирани подтипове. Други 317 птици са дали положителни резултати за вируса на НППИ Н5 или Н7 и 429 птици са дали положителни резултати за вируси, различни от Инфлуенца А Н5/Н7, докладвани от 31 държави. Десет държави са докладвали резултатите от своите национални програми за активен надзор при диви птици (което не е задължително).

В доклада са включени серологичните изследвания за надзор на разпространението на подтипове Н5 и Н7 при домашните птици (активен надзор) и

¹<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005L0094&from=BG>

Вече не е в сила. Отменен от [32016R0429](#) и [32020R0687](#)

пасивен надзор с цел вирусологично откриване на Инфлуенца А при диви птици, открити мъртви или умиращи.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

От края на 2020 г. в няколко европейски държави се наблюдават огнища на инфлуенца А по птиците при домашни птици, предимно патици, отглеждани в стопанства (като най-често срещан причинител е подтип H5N8 на вируса). Освен ВПИП се наблюдава и НПИП при домашни и диви птици в страните членки на ЕС. За да приложат подходящи мерки за предотвратяване на появата на Инфлуенца А и за контрол на разпространението на болестта при поява на такива случаи, ДЧ са приложили програми за надзор на домашни и диви птици, включително серологични и вирусологични дейности по надзора. Тези дейности включват вземане на проби от биологични материали от различен произход, откриване на вируси на Инфлуенца А по птиците чрез различни лабораторни методи и типизиране на различни антигенни подтипове.

2. РЕЗУЛТАТИ

2.1. Домашни птици

➤ Серологични резултати

Двадесет и седем държави членки, както и Исландия, Норвегия, Швейцария и Обединеното кралство, докладват за своите дейности по серологичен надзор през 2020 г. В настоящия доклад не са налични данни за общия брой на стопанствата за домашни птици, налични във всяка докладваща държава, както и за разпределението на категориите домашни птици.

Взети са проби от общо 24 768 птицеферми, които са част от програмите за надзор на съответните държави, приблизително същият брой като предходната година. Няма данни за размера на популацията под надзор при домашни птици за докладващите държави. По-голяма част от пробите са взети от кокошки носачки (конвенционално и свободно отглеждани), пуйки за угодяване, пилета за разплод и пернат дивеч, следвани от патици за разплод и угодяване, пуйки за разплод, стада от дворни птици, пернат дивеч, щраусови птици, бройлери, изложени на повишен риск и гъски за угодяване. Най-малко проби са взети от подрастващи гъски и гъски за разплод (таблица 1). По-голяма част от пробите са взети през второто полугодие на 2020 г. През 2020 г. 53 птицеферми са дали положителен резултат за Инфлуенца А H5 и H7 (46 и 7, съответно). Общият брой на птицефермите, от които са взети проби сред докладващите държави, варира от 28 в Малта до 5035 в Италия. От 2019 г. насам данните от надзора при домашни птици се докладват ежемесечно. Разпределението на птицефермите с положителен резултат за H5 или H7 по месеци показва, че **месеците с най-висок процент на серопозитивност са били февруари, юни, октомври и декември 2020 г.** Месецът с най-голям брой положителни резултати (юни) съответства на месеца, в който са взети най-много проби от птицефермите от категорията „пернат дивеч (водоплаващи птици)“.

Най-голям брой птицеферми, от които са взети проби през 2020 г., са били от категориите „задан двор“ и конвенционално отглеждани кокошки носачки. Следвани от свободно отглеждани кокошки носачки, пилета за разплод, пуйки за угодяване и подрастващи. Както по-горе беше посочено най-високият процент на серопозитивни птицеферми на Инфлуенца А H5 или H7 през 2020 г. е установен в категорията птици

от водоплаващия дивеч, следвани от гъски и патици за разплод. Не са открити серопозитивни резултати за H5 или H7 при пуйки (за угояване или разплод), бройлери (завишен риск), пилета за разплод и конвенционални кокошки носачки.

Таблица 1. Общ брой на проби от птицефермите, предоставени от докладващите държави по категории домашни птици според 16 категории. В най-светло син нюанс са показани пробите с най-малък брой до най-тъмно син нюанс, пробите с най-голям брой.

Кокошки носачки	Свободно отглеждани кокошки носачки	Родителски кокошки стада	Бройлери	Развъдни пуйки	Пуйки за утовяване	Развъдни патици	Патици за утовяване	Развъдни гъски	Гъски за утовяване	Подраствашци	Заден двор	Пернат дивеч	Воднолюбив дивеч	Щраусови	Други
Австрия	63	61	44		53		31		44					8	
Белгия	178	253	179		42		17		1		76	26			
България	97	1		18							10	5			476
Хърватия	49	45	17		27	2					158				
Кипър	22	12	11	3	5						41	4			
Чехия	54	22			45	24	53	9	16			37	10		
Дания		614	170	61	30	1	63		7	91		73	15		4
Естония												1	1		63
Финландия	38	35	35	2	5	36						7	1	6	
Франция	33	52	56		57	74	241	29	55			44	15		
Германия	62	96	15	14	15	127	23	144	14	123		1	14	11	
Гърция	54	29	59	26	1	27				40		10			
Унгария	96		45								307	39	6	6	359
Исландия	11	1	19		4	3									
Ирландия	39	86	56	152	4	78		15		3		6			
Италия	1 014	162	273		60	1 250	9	85	7	9	2 018	106	27	15	
Латвия	24		1								72				2

Литва	29		3	7		9		1		1			1		8
Люксембург	3	9		6							24			3	
Малта	24	1													3
Нидерландия	1 205	1 715	887	993		156	26	41							
Норвегия	5			75		10		2		1			8		92
Полша	79	40	59		20	58	31	87	81	93		33		23	1
Португалия	62	33	41	31		50	3	31				40	27	1	3
Румъния	836		234			136						3 637	20		5 3
Словакия	75		13		14	13		7		3		64	11	3	7 11
Словения	45	43	7			35						112	5	1	
Испания	99	53	131	3	7	62		50	5	19		99	202	95	24 27
Швеция	63	52	35	14	3	18		1		1			10	9	3
Швейцария		72				28									
Обединено кралство	45		7		8	43	28	23	7	14			13		

гр. София, 1618, бул. "Цар
<https://corhv.government.bg, corh>
 тел. 02/42730

Испания, Нидерландия и Дания са държавите, които отчитат най-голям брой положителни серологични резултати от H5. Те са докладвани главно при кокошки носачки, отглеждани на открито в Дания и Нидерландия, и най-често при водоплаващи дивечови в Испания. Испания докладва също така за откриване на серопозитивни птици H7 при пернат дивеч и патици за угодяване.

➤ *PCR и вирусологични резултати*

От 53-те птицеферми с положителни серологични тестове за H5 или H7 пробите на 46 от тях са допълнително изследвани за Инфлуенца А чрез полимеразна верижна реакция (PCR) и седем от тях са показали положителни резултати:

- два положителни резултата във Франция при патици за угодяване, един за ВПИП H5 и един за НПИП;
- един за НПИП H5 в Нидерландия при свободно отглеждани кокошки носачки;
- два положителни резултата в Дания за НПИП H5;
- една водоплаваща птица е показала положителен резултат за НПИП в Швеция;
- една разплодна патица за НПИП H5 в Обединеното кралство.

2.2. Диви птици

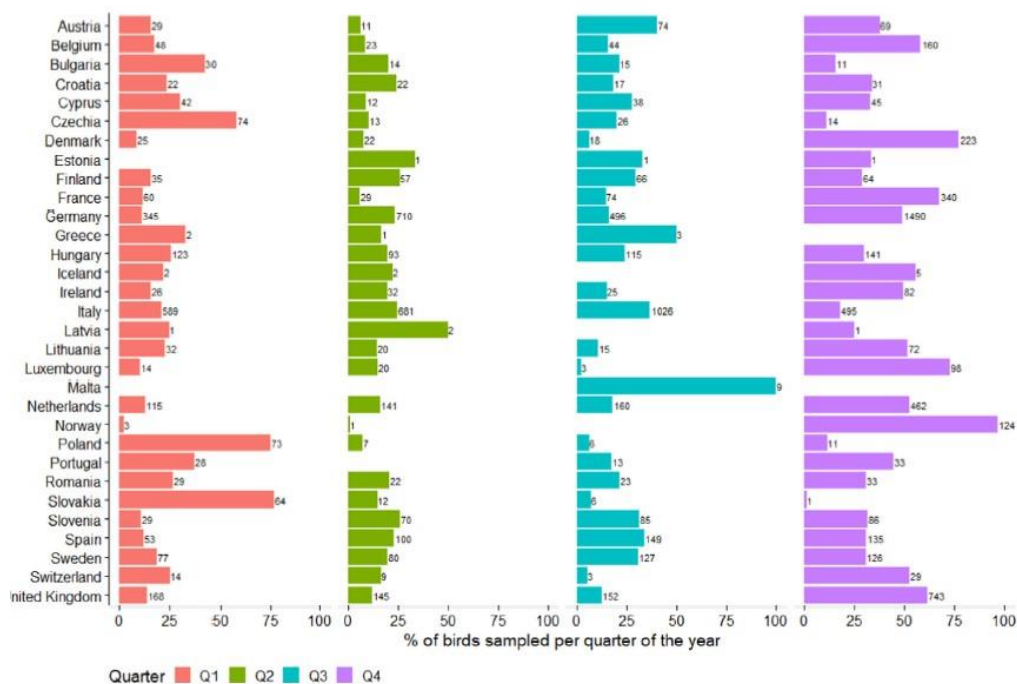
През 2020 г. от 27 държави членки на ЕС, както и от Исландия, Норвегия, Швейцария и Обединеното кралство (общо 31 държави) са взети проби от общо **18 968 диви птици при активен или пасивен надзор**. Като проби взети при пасивен надзор са класифицирани тези взети от птиците „открити мъртви“ или „живи с клинични признаци“ в това число и ранени птици. Проби взети чрез активен надзор се считат тези от птиците, докладвани като „ловувани с клинични признаци“, „ловувани без клинични признаци“ и „живи без клинични признаци“.

Четири държави (Белгия, Естония, Германия и Испания) са докладвали резултатите от надзора по програми за съфинансиране извън ЕС. А Норвегия, Швейцария и Исландия докладват резултатите от своите национални програми. Общият брой на птиците при пасивен надзор, от които са взети проби през 2020 г. е 12 418 (таблица 2), което е повече отколкото на взетите проби през 2018 г. и 2019 г., но по-малко отколкото през 2017 г. **Чувствителността на пасивния надзор на Инфлуенца А при диви птици зависи в голяма степен от вероятността на откриване и докладване на птици, намерени мъртви, ранени или с клинични признаци.** Някои от докладващите държави (Белгия, Естония, Германия, Норвегия и др.) са извършили и докладвали резултати от данни от активен надзор (докладването на ЕОБХ не е задължително) и са взели проби от по-голям брой птици при активен, отколкото при пасивен надзор.

Таблица 2. Брой диви птици от които са взети проби от докладващите ДЧ през 2020 г. (светло сив фон), при активен и пасивен надзор, представени поотделно и комбинирани като общ брой, и брой диви птици, от които са взети проби при пасивен надзор от 2017 до 2019 г. (без цвят на фона). Малките цифри или липсата на данни за активен надзор не означават, че не е извършен такъв в тази държава, по-скоро малко или никакви данни не са докладвани на ЕОБХ от тази държава

Докладваща държава	Пасивен надзор				Активен надзор 2020	Общо
	2017	2018	2019	2020		
Австрия	897	109	85	183	0	183
Белгия	367	237	423	275	1 094	1 369
България	47	58	65	70	8	78
Хърватия	279	223	160	92	0	92
Кипър	117	109	87	137	18	155
Чехия	330	94	104	127	0	127
Дания	154	148	111	288	0	288
Естония	38	16	8	3	111	114
Финландия	316	195	174	222	0	222
Франция	766	113	158	503	0	503
Германия	8 533	1 711	1 392	3 041	4 391	7 432
Гърция	90	13	12	6	0	6
Унгария	703	371	338	472	0	472
Исландия	–	–	2	9	0	9
Ирландия	137	142	78	165	0	165
Италия	2 019	2 109	2 719	2 791	1	2 792
Латвия	11	14	15	4	0	4
Литва	131	70	63	139	0	139
Люксембург	61	–	50	135	0	135
Малта	–	–	–	9	94	103
Нидерландия	509	663	643	878	0	878
Норвегия	–	–	28	128	528	656
Полша	209	36	33	97	0	97
Португалия	54	82	126	74	0	74
Румъния	528	244	201	107	44	151
Словакия	513	84	45	83	0	83
Словения	556	178	231	270	0	270
Испания	370	344	281	437	261	698
Швеция	452	455	456	410	0	410
Швейцария	162	45	30	55	0	55
Обединено кралство	1 194	1 282	816	1 208	0	1 208
Общо	19 543	9 145	8 934	12 418	6 550	18 968

Най-голям брой проби, взети при пасивен надзор е през последното тримесечие (октомври – декември). Пробите събрани в Полша и Словакия през годината са взети през първото тримесечие. Всички проби, взети в Малта са докладвани за третото тримесечие. Извадката е била най-интензивна през четвъртото тримесечие за Дания, Франция, Люксембург и Норвегия (фигура 1).

Фигура 1: Тримесечен процент (хоризонтални стълбове) и общ брой (стойности) при диви птици, взети при пасивен надзор през 2020 г. (първото тримесечие започва през януари 2020 г.)

Най-много проби са взети от птици от разред *Anseriformes* (n=3 578), които представляват 28,8% от общия брой изследвани проби, взети при пасивния надзор. От разреди *Passeriformes* (84 вида), *Charadriiformes* (47 вида), *Anseriformes* (46 вида) и *Accipitriformes* (26 вида) също са взети голям брой проби. Четирите вида, от които се вземат най-многобройни проби при пасивния надзор са *Cygnus olor* (ням лебед), *Anas platyrhynchos* (зеленоглава патица), *Buteo buteo* (обикновен мишелов) и *Columba livia* (скален гълъб).

При анализа на данни от активния и пасивния надзор от общия брой проби – 18 968, общо 1 624 (8,6%) птици са дали положителни резултати за наличие на Инфлуенца А. От тях, 878 са заразени с вируса на ВПИП, а 746 – с вируса на НПИП. Данните за положителните проби на ВПИП са докладвани от 14 държави и са по-високи през 2020 г. от установените през 2019 и 2018 г. Всички щамове на ВПИП са идентифицирани като H5, а повечето са идентифицирани като H5N8 (84%).

3. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

3.1. Домашни птици

След 2017 г. се наблюдава тенденция на увеличаване на броя на взетите проби от птицеферми, след наблюдаваното през предходните години намаление. През 2020 г. 46 птицеферми са показали положителни резултати за вирус H5, и 7 бр. за вирус H7. Това предполага по-активно разпространение на вирусите H5 в сравнение с вирусите H7 в Европа в сравнение с предходните години. **Двата месеца с най-високи нива на серопозитивност за H5/H7 са юни и декември 2020 г.** Активният надзор предоставя полезна информация за разпространението на вируса на Инфлуенца А по птиците в стопанствата за домашни птици, по-специално за НПИП и за видовете или категориите домашни птици, които проявяват леки или никакви симптоми при инфектиране.

Чувствителността на подобен подход на надзор обаче остава ограничена, тъй като той не осигурява голям обхват по отношение на популацията и времето. ЕОБХ не разполага с данни за основната популация от домашни птици.

3.2. Диви птици

Броят на дивите птици, изследвани чрез пасивен надзор през 2020 г. е значително по-висок, отколкото през 2019 г. и 2018 г. От 878 положителни за ВПИП птици, 797 са открити мъртви, идентифицирани при пасивен надзор. Голяма част от положителните проби за ВПИП са регистрирани през четвъртото тримесечие на 2020 г. Това може да бъде свързано с голямата епидемия от вируса H5N8, която започна през октомври 2020 г. в държавите от ЕС и Обединеното кралство. Това събитие е свързано с над 1 000 огнища на ВПИП както при домашни птици, така и случаите при диви птици и е най-голямата епидемия от ВПИП, регистрирана в ЕС след 2016/2017 г. Огнищата в Европа изглежда са свързани с по-широка епидемия, включваща Русия, Ирак и Казахстан.

Източник:

EFSA (European Food Safety Authority), Aznar I, Baldinelli F, Papanikolaou A, Stoicescu A and Van der Stede Y, 2021. Annual Report on surveillance for avian influenza in poultry and wild birds in Member States of the European Union in 2020. EFSA Journal 2021;19(12):6953, 57 pp.

<https://doi.org/10.2903/j.efsa.2021.6953>

Други научни становища и актуална информация от областта на здравето, хуманното отношение и благосъстоянието на животните, антимикробната резистентност, африканка чума по свинете, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига:

<https://corhv.government.bg/>

<https://corhv.government.bg/?cat=27>

<https://corhv.government.bg/?cat=71>

ИЗГОТВИЛ:

Зооинж. д-р Надежда Луканова, онс, старши експерт

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

02.02.2022 г.